

שפת האם ביהודה העצמאית

לינור גורליק נולדה ב-1989 באוקראינה ועברה לישראל כנערה מתבגרת. למדה מדעי המחשב באוניברסיטת בן-גוריון. בראשית האלף הנוכחי הגיעה לראשונה למוסקבה במסגרת רילוקיישן וחייתה על הקו במשך כעשור וחצי, שבמהלכם הפכה לסופרת ותיאורטיקנית מוכרת ומוערכת מאוד בשפה הרוסית, וגם פעלה להנגשת הספרות הישראלית לקורא הרוסי. לפני עשור, עם פנייתה של רוסיה לדרך של דיקטטורה, שבה לינור לחיות בישראל באופן קבוע. רוב יצירותיה נכתבות ומתפרסמות בשפה הרוסית (רומן דיסטופי פרי עטה, 'כל המסוגלים לנשום נשימה' מ-2018, שעלילתו מתרחשת בישראל, תורגם על ידי לעברית ועומד לראות אור בהוצאת 'אפיק'), אך מפעם לפעם חוזרת לינור לכתיבה בעברית, שמתאפיינת במבט ייחודי ודו-קולי של מי שקוראת וכותבת את העברית הן מבפנים והן מבחוץ. זוהי הפעם השנייה ששיריה העבריים של לינור מתפרסמים ב'הו'.

סיון בסקין

*

אוי, כמה טוב חיינו ביהודה העצמאית!
 לכל משפחה היה עוף בסיר ביהודה העצמאית
 ולכל משפחה היו בגראז' שתי סוסיות ביהודה העצמאית
 וילדינו דברו בשפת האם ברחוב ביהודה העצמאית
 ומרב כסף רק נקוי יבש עשינו ביהודה העצמאית
 וכלה שלנו היתה ירושלים ביהודה העצמאית
 וכשאיש למד קרא למדנו אותו גם כתב ביהודה העצמאית
 וכל שיר היה שיר מולדת ביהודה העצמאית
 ומכילי זהב אכלו חתולינו ביהודה העצמאית
 וכשרבו המלכים סגרנו את הטלויזיה ביהודה העצמאית
 אוי, כמה, כמה חיינו כה טוב ביהודה העצמאית!
 כמה, כמה חיינו כה טוב ביהודה העצמאית!
 לולא חיינו כה טוב ביהודה העצמאית,
 אולי הרומאים היו פוסחים על העם
 המסכן, העני, הצנוע, הדל, הרעב.

קטיושה

הו, אַגס וַתפּוֹחַ, תּמוּ יְמֵיכֶם, וּלְבַלֵּב אֶל תִּהְיוּ!
הו, עֲרָפְלִים, כִּסּוּ אֶת פָּנַי וְאֶת דַּמְעוֹתַי הַסְתִּירוּ!
בְּמִשְׁימָה לִילִית נַעֲדָרָה קִטְיוֹשָׁה הַסֵּג "מִית שְׁלֹנוּ,
וְהַשְׁבִּיל הַפְּפִיר הַתְּלוּל נָטוּל עֲקֻבוֹתֶיהָ.

נַעֲרָה עִם לֵב כְּמָה וּרְאִית אֶל"ף-אֶל"ף, צִלְפֶּת עֶשֶׂר,
רַק אֶתְמוּל הִיא חֲזָרָה מִשְׁבֶּת הַצ'וֹפֵר בְּבֵאֵר שֶׁבַע,
רַק שְׁלֹשׁוֹם הִיא נִשְׁקָה אוֹתִי עַל הַמִּצַּח לִיד שְׁלִישׁוֹת ג',
וְהַיּוֹם לֹא אֶגְרֹת מִמֶּנָּה וְלֹא וְטִסָּאפּ.

הו, שִׁירִי, שִׁירוּ שְׁלִישׁ דְּלוּק וּמִלֵּא רְתִיעָה וְזַעַף,
זַחַל מִתַּחַת לְאֶדְמָה וּמַעַל צְמֻרוֹת כְּכַדּוֹר הַשְׁמָדָה דָּהָר נָא,
וְאִם הִיא מְכֻסָּה בְּדָם – אֶת דָּמָה שְׁאִין לוֹ דּוּמִים בְּכָל מְלָה תַחֲמִם לָהּ,
וְאִם הִיא מְכֻסָּה בַחֹל – תַּתְּפֹּגֵר, תַּתִּיכֶת חָרָא.

הו, קַבֵּ"נִית שְׁלִי, אֲרָגְנִי לִי שְׁלֹשָׁה כְּדוּרִים – אֶלְפָּא, צ'רְלִי וְדִלְתָא,
רַק אֶת דִּלְתָא אֶקַּח וְאֶת יִסּוּרֵי אֶפְרַשׁ בְּאִוִּיר כְּרִשֶׁת רִגְשׁוּשִׁית מְרֻטָּטָה.
רַק שֶׁהִיא תִשׁוּב אֲלֵינוּ, רַק שֶׁהָרְאִיָּה שְׁלָה תִשָּׂאֵר אֶל"ף-אֶל"ף:
אִיפֹה עוֹד אֲנַחְנוּ נִמְצָא צִלְפִּית כְּמוֹהָ?

✱

וְצַעֲק הַיּוֹרָה לְסֶרֶן מְלֻקּוֹשׁ:
"וְהִרִי אֶתָּה אַחֲרוֹן הַיּוֹרְדִים,
וְצִנְחָן בּוֹדֵד אֵינְנוּ לוֹחֵם
אִם כִּי לֹא בָּאִים אַחֲרֵים אַחֲרָיו."

וְאָמַר מְלֻקּוֹשׁ אֶל תוֹךְ הָרוּבָה:
"וְהִרִי זֶה אֵינְנוּ שִׁדָּה הַקָּרֵב,
אֲלֹא רַק שִׁדָּה בֵּין שִׁדּוֹת שֶׁל אִמָּה,
וְטַפּוֹת סְמִיכוֹת הֵן טַפּוֹת דָּמִי,

וּבִינֵינוּ חֶרֶף שֶׁל מִלְחָמָה –
 אִזְּ מַדּוּעַ לָךְ לְדַבֵּר אֵלַי?
 זֶהוּ זְמַן לְרַעַם, זְמַן לְבָרֵק,
 לְקַרֵּעַ בּוֹעֵר בַּעֲנַן נִשְׁמָתִי."

וּלְחַשׁ הָרוּבָה: אֱלֹהֵי, אֱלֹקִים,
 כַּמָּה זְמַן הֵם עוֹד יִדְבְּרוּ בְּשִׁירָה?
 לֹא רוּצָה לַעֲבֹד, הַקָּצָה כּוֹאֵב,
 אֲשָׁאֵר דּוֹמֵם, אֲשַׁחֵק סְתוּם.

*

פָּרָה פָּרָה הִלְכְּנוּ שָׁם,
 עִם כָּל פָּרָה דָּנִים
 עַל סַל, סַנְדָּל, סְפִינֵת שָׁלָל,
 עַל כְּרוּב וְקִיסְרִים,
 וְעַל בָּתִּים וּמְקוֹמִים
 בָּהֶם לְפִי הַנְּתוּנִים
 הִסְתִּירוּ מַחְבְּלִים.
 "הֲרִי אֲנַחְנוּ עֲבוּרְכֶם
 רַק מוֹדִיעִים וְדִי?" –
 הִתְבַּכְּנוּ פָּרָה פָּרָה,
 אֲבָל אִזְּ שֶׁתִּפְתִּי אֲמָרָה:
 "בּוֹא נַעֲצֹר אִיזוֹ פָּרָה,
 וּנִדְבֹר פָּרָה פָּרָה."
 אֲמַרְתִּי: "כֵּן, כְּדֹאִי."
 הִשְׁכַּכְנוּ וְ-, קִשְׁרָנוּ וְ-,
 סָחַבְנוּ וְעָתָה
 פָּרָה דְּבָרָה גַּם בְּהוּה,
 גַּם בְּעָתִיד, גַּם עַל נִלְוָה,
 גַּם עַל טוֹוָה אֶחָד שׁוּה,
 גַּם עַל אַחֲוָה אֶל הַלּוּוָה,
 עַל גִּאּוּוָה בְּמִצְוָה,

אך לא אמרה מלת מלים
על מחבלים, על מחבלים,
גם כשהראינו לה כלים
(לא השתמשנו בכלים!
אבל הראינו לה כלים), –
היא לא אמרה מלת מלים,
כלום לא היה שוה.
בחזרה למחנה
לטפתי את כתפה.
"על מה בזבזנו את היום?" –
אמרה השתפה.
ולא אמרתי: "לפחות
כעת אנו יודעים
ששם אפלו הפרות
בצד מחבלים".